

Dette blogindlæg er oprindeligt en LinkedIn-artikel, delt den 14. september 2018.

Af Centerchef Dorte Bukdahl og Projektchef Robin Vickery – Copenhagen Dome – Videnscenter for Socialøkonomi

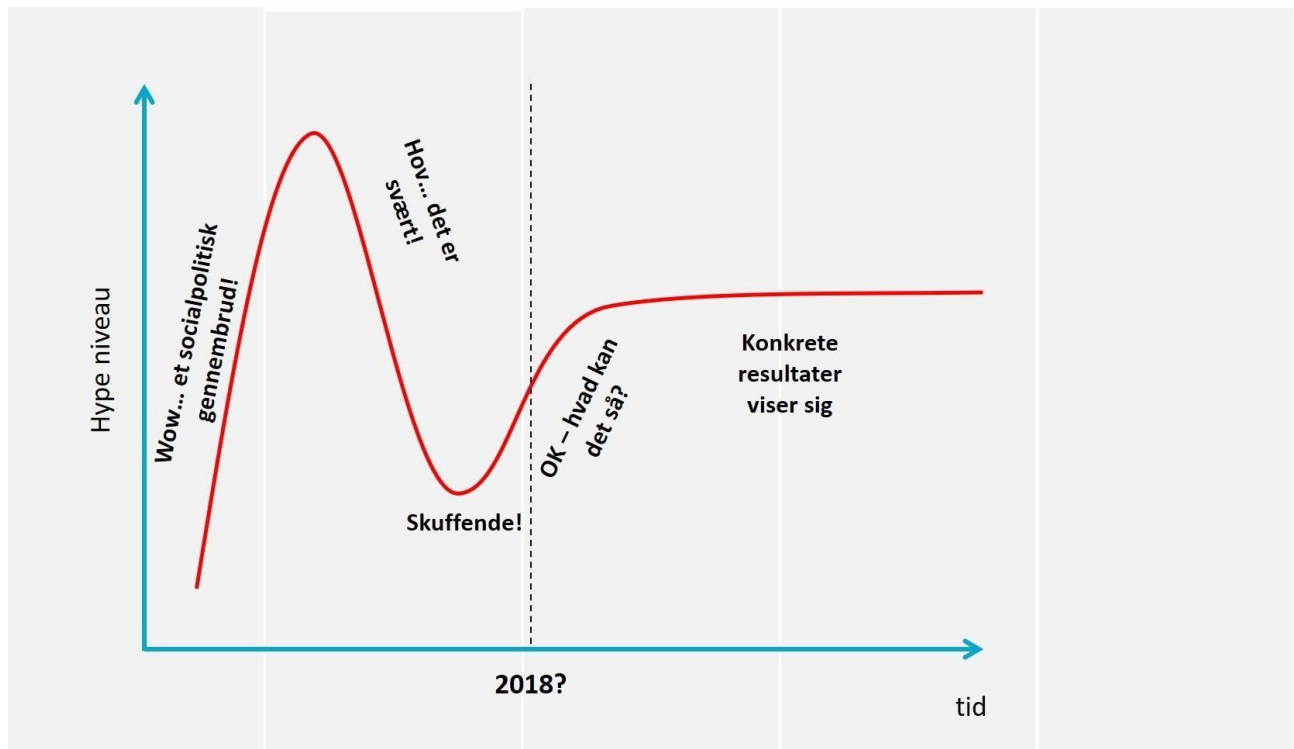
Hvad byder fremtiden på for socialøkonomi?

Copenhagen Dome - Videnscenter for Socialøkonomi afholdt d. 10. sept. 2018 sammen med KL en konference om socialøkonomisk virksomhed og kommunernes rolle. Inspireret af konferencen giver vi et bud på, hvad fremtiden byder på af muligheder for socialøkonomien. Hvad bliver kommunernes rolle? Hvor bliver virksomhederne udfordret?

Meget tyder på, at socialøkonomi i Danmark har passeret et peak point på den klassiske hype kurve. For ca. 3-4 år siden var socialøkonomi et område med stor politisk bevågenhed. Både staten og kommunerne prioriterede området. Der blev oprettet et nationalt Vækstcenter, der blev afsat mange midler til området i Den Sociale Kapitelfond og i kommunerne var det et hyppigt tema i skåltalerne. Der var på det tidspunkt også en del kommuner, der lagde strategier for kommunens arbejde med socialøkonomi.

Som det ofte sker med nye koncepter og bevægelser i den offentlige sektor, så kommer der et tilbageslag, når det viser sig ikke at være så nemt, som de store visioner lagde op til. Dette kan i første omgang føre til en skuffelse og et decideret lavt hype niveau. Derefter følger måske mere realistiske forventninger til konceptet, og man begynder at se de mere konkrete resultater.

Socialøkonomiens hypekurve

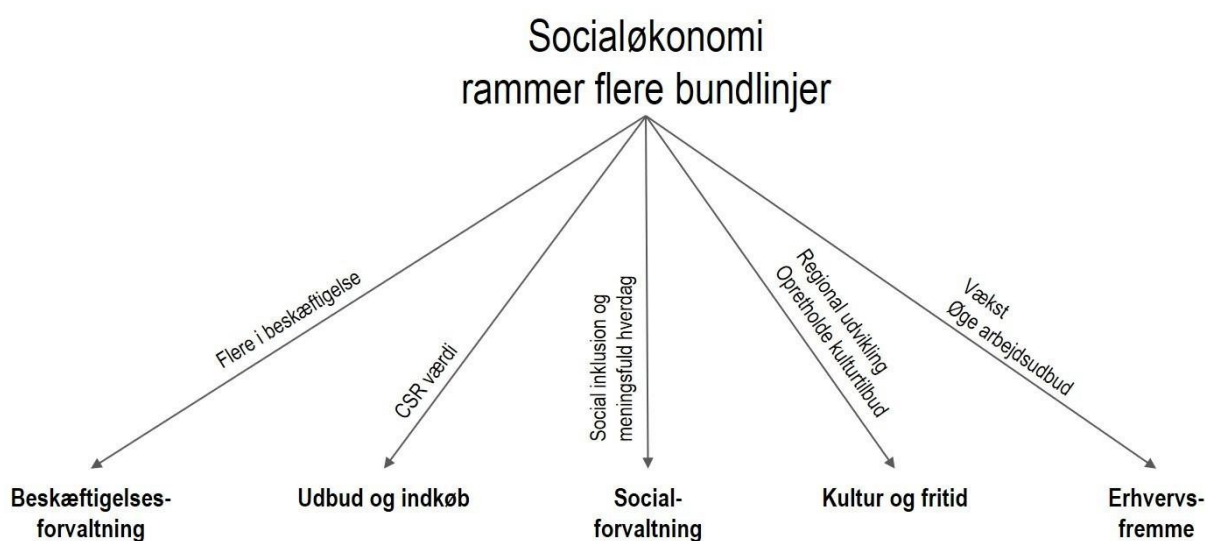
Hvor er socialøkonomien i dag på hypekurven som illustreret ovenfor? Måske har vi været i et lavpunkt, der bl.a. kom til udtryk ved, at Det Nationale Vækstcenter lukkede. Men samtidigt har en del kommuner arbejdet ambitiøst videre. Der er derfor meget der tyder på, at socialøkonomien nu er nået et mere modent niveau, hvor det ikke længere er skåltalerne, der tæller, men derimod de konkrete resultater. Et af de gode eksempler er Silkeborg Kommune, der for nylig har beregnet, at deres socialøkonomiske indsats har sparet kommunen for 5,5 millioner på overførselsindkomster. Dette er endda kun den rene beskæftigelsesbundlinie - der er også en række andre gevinster for kommunen. Silkeborg er et eksempel på en kommune, der har sat handling bag ordene. En del andre kommuner har tilsvarende ambitiøse strategier, der formår at skabe jobs til mennesker, der ellers har svært ved at komme ind på arbejdsmarkedet.

Dog er det, som professor Anker Brink Lund pointerede på konferencen, måske kun omkring 20 kommuner, der idag virkelig vil det her. Så der er stadig meget at hente ved, at flere kommuner bliver ambitiøse. Efterhånden som resultaterne begynder at vise sig, er det muligt at flere kommuner vil følge trop. Ikke som resultat af en generel hype, eller fordi socialøkonomi er det aktuelle modelune, men derimod fordi, at de kan se de konkrete fordele i form af øget arbejdsudbud, højere beskæftigelse, sparede overførselsindkomster, en aktiv socialpolitik, regionaludvikling mm.

Sektorudfordringen i kommunerne

Hvordan kan socialøkonomiske virksomheder vise den værdi de skaber overfor kommunen? Og hvordan kan kommunen vurdere værdien af socialøkonomien samlet set?

Der er generel enighed om, at det er en udfordring, at få synliggjort den samlede værdi af socialøkonomi i kommunen. Det skyldes blandt andet, at den værdi der skabes af socialøkonomiske virksomheder, vil "lande" i forskellige forvaltninger. Efterhånden som socialøkonomien er blevet mere moden, bliver det tydeligt, at den skaber værdi på flere planer i kommunen:

Modellen illustrerer, at forskellige gevinster vedrører forskellige forvaltninger og afdelinger i kommunerne. Blandt de socialøkonomiske virksomheder er det erfaringen, at der ofte fokuseres ensidigt på beskæftigelseseffekten, mens de andre dimensioner let falder ud af ligningen. Det skyldes nok, at socialøkonomi som fagområde ofte er placeret i beskæftigelsesforvaltningen.

Derimod vil eksempelvis socialforvaltningen som regel ikke være særligt involveret i indsatsen. Det er ellers meget sandsynligt, socialøkonomien bidrager til, at psykisk sårbare eller mennesker med et handicap får en fod indenfor i et arbejdsfælleskab, og at trækket på de sociale ydelser af den vej vil mindskes.

Det bliver derfor vigtigt i fremtiden, at blive bedre til at vise værdien af socialøkonomiens forskellige bundlinjer - også på tværs af sektorer i kommunerne. Af samme årsag er det vigtigt, at det strategiske arbejde med socialøkonomien placeres højt i forvaltningshierarkiet og at der er et stærkt ejerskab for socialøkonomi hos direktion og politikere i kommunen. Ellers er der en risiko for, at socialøkonomi udelukkende er i fokus i beskæftigelsesforvaltningen.

Effektmåling og økonomiske beregninger

Direktør Christian Harsløff fra Roskilde Kommune pointerede på konferencen, at der aktuelt er et stigende politisk fokus på netop beskæftigelse. Derudover kan vi forvente, at man i stigende grad skal kunne vise, at socialøkonomiske virksomheder i kommunerne er en god *social investering*. Der er for tiden en del fokus på den såkaldte SØM-model, der udregner de forventede økonomiske effekter. Måske vil det i højere grad blive et krav, at socialøkonomiske virksomheder kan vise deres værdi i den slags økonomiske modeller. Det kan vise sig at være svært, netop fordi de sociale gevinster spredt sig over væsentlig flere faktorer, end det er muligt at indregne i en SØM model.

Flere socialøkonomiske virksomheder forsøger at vise effekten af det, som de skaber. På konferencen fortalte direktør for den socialøkonomiske virksomhed Incita, Christina Grøntved, at de er på vej med en undersøgelse af effekterne af deres arbejde. Et andet eksempel er Settlementet på Vesterbro, der er i gang med et større forskningsprojekt sammen med VIVE, der både kvalitativt og som effektstudie undersøger, hvad der kommer ud af deres forløb.

Uafhængig eller afhængig af kommunen?

Der er delte holdninger til, om socialøkonomiske virksomheder skal gøre sig fuldt uafhængig af kommunen, så de fungerer på rene markedsvilkår, eller om kommunens indkøb af ydelser og forløb er en naturlig del af forretningen.

Ser man udover det socialøkonomiske landskab i Danmark, får en stor del af virksomhederne deres indkomst fra salg af uddannelses- og beskæftigelsesforløb til kommunerne. Der indgår også almindelige indtægter fra salg, men i realiteten er det en "mosaikøkonomi" sammensat af begge typer indtægter - og ofte også suppleret af fondsmidler.

Diskussionen omkring uafhængighed eller afhængighed dækker måske over, at *socialøkonomi* er en bred betegnelse, der spænder over meget forskellige typer af virksomheder. Nogle sælger primært serviceydelser, andre sælger primært varer. Nogle har fokus på, at få udsatte i beskæftigelse andre har fokus på at sende penge til Afrika. Nogle driver virksomhed i stor skala og andre er små startup's med social profil. Denne diversitet kan være årsagen til, at det kan være svært for mange kommuner at lave en strategi - fordi socialøkonomi ikke er en entydig størrelse, og fordi der er mange måder den kan tænkes ind i kommunens aktiviteter.

I fremtiden bliver det derfor vigtigt at formidle tydeligt, at selvom socialøkonomiske virksomheder har nogle fælles kernelementer, så er der mange forskellige typer virksomheder, målgrupper, indtægter og formål.

Hvor skal vi tage fat?

Kommunernes store og svære opgave er at tænke socialøkonomien på tværs af sektorer. Den skal placeres i et samarbejde mellem beskæftigelsesforvaltning, socialforvaltning, erhvervsafdeling, regional udvikling, udbud og indkøb. Der er flere bundlinjer, og strategien skal tage højde for dette.

De socialøkonomiske virksomheder er nød til at kaste sig mere aktivt ind i kampen for, at vise værdien af deres arbejde. Hvis denne opgave udelukkende overlades til kommunerne, er det sandsynligt, at det ensidigt bliver en beskæftigelseseffekt, der afgør om socialøkonomi prioriteres i kommunerne.

Copenhagen Dome arbejder for mere socialøkonomi i Danmark, og vi vil derfor også forfølge disse mål. Du kan læse mere om vores arbejde på copenhagendome.dk.